

már kézzelfogható eredményeket mutatnak fel. Hagyományyá kezd válni a békéscsaba-i nemzetközi néprajzi nemzetiségkutató konferencia is. A szegedi József Attila Tudományegyetem új és legújabbkori történeti tanszékén folyik a vegyes lakosságú közösségek monografikus feldolgozása.

Egyre több azon nemzetiségiéeknek is a száma, akiket érdekel történelmünk és szívesen hallanak, olvasnak róla. De egyre több azoknak a nem nemzetiségiéeknek a száma is, akiket érdekel a nemzetiségek élete, története. A hazánkban élő nemzeti-ségi lakosság körében sajátos nemzeti tudat alakult ki. Ennek egyik legfőbb jellemzője, hogy a szülőföldhöz, a szocializmust építő Magyarországhoz ugyanolyan erősen ragaszkodnak, mint nyelveikéhez, hagyományaikhoz. Ugyanakkor a nemzeti-ségi szövetségeknek a környező nemzetekkel is jók a kapcsolatai. A hazai nemzetiségek összekötő kapocsként fontos szerepet töltenek be a szocialista országok közötti baráti kapcsolatok elmélyítésében. Az elmúlt, mintegy két évtizedes időszak helyes politikai törekvésének eredménye az, hogy ma az országot szeretett hazájuknak tekintik, a szlovák, a román, a német, a szlovén, a szerb és a horvát nyelveket beszélő nemzetiségek.

Dr. Gosztonyi János:

Szélesíteni kell a honismereti körök tevékenységét

A mozgalom húszéves tevékenysége, nagyszerű eredményei alapján célul tűzhetnénk magunk elé, hogy azokon a területeken is legyünk aktívabbak, ahol eddig nem tudtunk eredményeket elérni. Konkrét próbákat lenni, s a példákat szűkebb pártiámból veszem, ahol hosszabb ideje országgyűlési képviselő vagyok.

Több szó esett itt arról, elvesznek a községneveink. Ne hagyjuk ezt! A népfrontbizottságok időről időre gyűjtsék össze a honismereti körök által felszínre hozott ilyen típusú jelenségeket és javasolják a megfelelő tanácsuléseken, egyebütt: változtassuk meg az utcaneveket, hogy legalább azok őrizték meg a valamikori falvak emlékét. Ne hagyjuk magukra honismereti köreinket, honismereti aktivistáinkat a ilyen kérdésekben.

Más példát mondok: műemlékvédelem. Régi szívügyem és mindig szomorúság tölti el, ha műemlékeink pusztulnak. Nem fejtünk ki elég közvéleményformálást, nem fejtünk ki elég nevelő munkát annak érdekében, hogy ne hagyják pusztulni a műemlékeket. Képviselői körzetemben van egy Árpád-kori klostrom rom. A régi rendszerben kormenetelet vezeték oda, rendben tartották, most pedig gyom veszi körül, a cigányok odakötik be a lovaikat. Nem a pártbizottság, talán még nem is a tanács feladata, hogy ne így legyen, bár a tanácsnak már van köze hozzá. Ha aktívabb lennénk, ha nemcsak a honismereti körök, hanem a Hazafias Népfront egész ereje lépne fel annak érdekében, hogy ne így legyen, akkor az ifjúság sokat emlegetett csoportjait rá tudnánk bízni, hogy tartsák rendben legalább a rom környékét.

Készülnek a falusi krónikák, s felmerül, hogy mit csináljunk velük? Javasolni kellene, hogy az arra alkalmas falusi krónikákat kötelezően tanítsák a községek, illetve a városok általános iskoláiban. Ha a megyei népfrontbizottságaink kezdeményeznék ezt a megyei végrehajtó bizottságnál, néhány helyen biztosan megfogadnák.

Azt mondják, hogy nagyok a mulasztásaink ifjúságunk történelmi tudatával kapcsolatban. Elismerem, hogy problémáink vannak a középkor vagy az újkor értékelésében, de attól félek, nagyobb hibák vannak a mi 35 évünk értékelésében. Én a régi iskolákba jártam. Nem azon múltot, hogy kötelező volt-e a történelmi érettségi, vagy hogy milyenek voltak a történelemkönyvek, hanem azon, hogy milyen volt a pedagógus. Milyen hittel, milyen tüzzel adta át azt, amiről szó volt! Majd arról volt szó, hogy a család ugyanazt mondta-e amit az iskola? Majd a templom, s az egész közeg mindaz, ami a társadalmat jelentette. Én nem tekintem olyan nagy győzelemnek, hogy visszaállítottuk a kötelező történelmi érettségit.

Nagy szomorúsággal nézem a nyugdíjasok jelentős részét. Az az érzésem, hogy nem jól bánnak velük. Ez is központi téma, de nemcsak központi téma. Levelet kaptam egy gépállomás-igazgatótól, segítsem arra, hogy visszamenjen Pestre. Munkáskáder volt, most nyugdíjas, két hélig feleségével lázasan feküdt, a kutya sem nyitotta rájuk az ajtó. Tulajdonképpen emléktáblát kellene tenni mindenhova, ahol gépálló-

mások működtek, mert a gépállomások nélkül nem tartanánk ott, ahol tartunk. És az első téveszék falára is emléktáblát helyeznénk. Valaki itt említette, talán idézve, hogy nem lehet egy rendszer erős és szilárd, ha nem élnek a gyökerei. Néha attól félek, hogy mi saját magunk gyöngítjük a gyökereinket, és ahogy az öregekkel bánunk néha, tényleg azt tesszük. Résztvettem egy párttaggyűlésen, felszólalt egy tanácselnök, nyugdíjas, a legnehezebb időkben volt az, kutya sem kérdezte meg tőle azóta, hogy mi van vele?

Kuczy Károly:

A fakultatív néprajzoktatás gondjairól

Megkezdődött az oktatás reformja, a fakultatív rendszerű középiskolai oktatás bevezetése. Ennek keretében választható tárgy lesz a néprajz is, amint az az 1978-as egri III. Diák Honismereti Konferencia ajánlotta. Az elkészült tantervet megkaptuk. Úgy tűnik, elégedettek lehetünk. A néprajz tanterve lehet, hogy az egyetemen jó, de 16—18 éves gyerekeknek nem. A III. osztályban a 64 óra csaknem kizárólag Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Óceánia zsákmányoló és elemisztertermelő népeivel foglalkozik, kulturális régióit és főbb etnikai egységeit tárgyalja. A IV. osztályban az európai népek hagyományos kultúrájában az évi 84 órából „A magyar etnikum és népi kultúra kérdései”-re az általános rész 13 (!) órát kap, az esettanulmány 12 órát. (A 148 tantervi órának mindössze kb. 1,6-át!) Körülbelül az a helyzet, mint ahogy Szuthmári professzor mondta tegnap, hogy a strukturalista nyelvészeknek sok érdeme van, de ott a magyar nyelv csak egy a sok közül. Hát ebben az esetben is az a helyzet, hogy a magyarság néprajza csak egy a sok közül, s így a „tantárgy” elveszti vonzását. Ennek pedig az lesz a következménye, hogy nem lesz meg a nyolc fő, a csoport indításához szükséges legkisebb létszám, és nem lesz néprajz-oktatás.

Patkó Imre:

„A honismereti albizottság eredményesen fogja össze a honismereti tevékenységet”

A Minisztertanács tanácsi hivatalának elnöke, valamint a magam nevében tisztelettel köszöntöm az országos konferencia minden résztvevőjét. Kezdem két rövid idézettel, mindkettő a XII kongresszussal kapcsolatos. Kádár János elvtárs előadói beszédében mondta, hogy népi államunk gondoskodik a tudományos, kulturális és oktatási intézmények működéséhez és fejlesztéséhez szükséges anyagi fedezetről, ugyanakkor kötelességünk, hogy a kulturális célokat szolgáló nem csekély anyagi eszközöket rendeltetésüknek megfelelően, ésszerűen, takarékosan, a feladatokat rangsorolva használjuk fel. És egy másik a XII. kongresszus előzetes jelentéséből: a népfront bizottságok patronálásával majdnem 4000 honismereti jellegű szakkör működik, érdemibbé, rendszeresebbé vált a népfront bizottságok és tanácsok együttműködése. A jelentésben foglaltakkal egyetértve részben egy kiegészítést kívánok tenni, részben kiemelem a tanácsok, a minisztertanácsi tanácsi hivatal szempontjából különösen érintett és érdekelt területeket, megállapításokat. Javasoljuk maximálisan elismerni a Hazafias Népfront honismereti albizottságának szerepét a Honismereti mozgalom irányításában, összefogásában, segítésében. Mégis megemlítem e téren a területi, fővárosi és a közsegi tanácsok szerepét, a megyei művelődési központok, a városi, községi művelődési házak és a klubkönyvtárak e munkát segítő tevékenységét. Ha tanácsainknak csak a feltételeket biztosító tevékenységét ragadnánk ki, az is jelentős lenne, de amellett a tartalmi tevékenységhez való hozzájárulás elismerését is kérem a tisztelt országos konferenciától. A mi tapasztalataink is alátámasztják, hogy a honismereti albizottság eredményesen fogja össze a különböző területeken lévő honismereti tevékenységet,